

PROGRAM LIDER

Diagnoza sytuacji w obszarach nauki i gospodarki, które mają być objęte Programem LIDER

Wprowadzenie

Celem Programu LIDER Narodowego Centrum Badań i Rozwoju jest wsparcie osób rozpoczynających karierę naukową w rozumieniu art. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. *o Narodowym Centrum Nauki* (Dz.U. Nr 96, poz. 617) w zakresie zdobycia doświadczenia w samodzielnym planowaniu, zarządzaniu oraz kierowaniu zespołami badawczymi poprzez realizację projektów badawczych. Cel jest realizowany na podstawie:

- a) art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju* (Dz.U. nr 96, poz. 616),
- b) art. 5 pkt. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o zasadach finansowania nauki* (Dz.U. nr 96, poz. 615),
- c) § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 września 2010 r. *w sprawie szczegółowego trybu realizacji zadań Narodowego Centrum Badań i Rozwoju* (Dz.U. nr 178, poz. 1200).

Beneficjenci

Zgodnie z zadaniami statutowymi Centrum, w Programie LIDER może uczestniczyć osoba spełniająca łącznie kryteria zdefiniowane w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o Narodowym Centrum Nauki* (Dz.U. Nr 96, poz. 617) oraz w art. 2 ust. 19 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. *o zasadach finansowania nauki* (Dz.U. nr 96, poz. 615) a także:

- a) zamierza zrealizować innowacyjny projekt badawczo-rozwojowy;
- b) posiada udokumentowany dorobek naukowy (np. publikacje, zgłoszenia patentowe, potwierdzone wdrożenia wyników badań);
- c) dotychczas nie uczestniczyła w programie jako kierownik projektu w ramach poprzednich edycji programu LIDER;
- d) pozyska do współpracy jednostkę goszczącą.

Uwaga: Osoby nieposiadające stopnia naukowego doktora mogą uczestniczyć w programie pod warunkiem, że są zatrudnione w placówce innej niż naukowa.

Jednostki oferujące warunki do realizacji projektów (jednostki naukowe i inne podmioty wg art. 37 ust. 1, pkt. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10)

Program LIDER ma służyć stymulowaniu i wzmocnieniu współpracy pomiędzy nauką i otoczeniem gospodarczym oraz pobudzeniu inwestowania przedsiębiorców w badania i prace rozwojowe (B+R). W tym kontekście dopuszcza się jednostki goszczące zarówno ze sfery publicznych instytucji naukowych, jak również niepublicznych oraz działających w sferze gospodarczej.

Projekty realizowane w ramach Programu będą kierowane do jednostki wskazanej przez kierownika projektu. Dysponentem środków finansowych będzie Lider projektu kierujący zespołem badawczym, działający w porozumieniu z kierownikiem jednostki. Rolą jednostki będzie zatrudnienie Lidera oraz członków powołanego przez niego zespołu badawczego oraz zapewnienie im dostępu do aparatury niezbędnej do realizacji projektu, a także pomocy i wsparcia instytucjonalnego.

Uzasadnienie Programu

Zgodnie ze strategią rozwoju nauki w Polsce¹, celami strategicznymi nauki są:

„- podniesienie poziomu efektywności nauki w Polsce oraz zwiększenie jej wkładu w naukę światową,

- pełniejsze wykorzystanie potencjału nauki dla edukacji narodowej, kultury i podniesienia poziomu cywilizacyjnego kraju,

- stymulowanie wzrostu innowacyjności polskiej gospodarki, oraz

- ściślejsze zespolenie z Europejskim Obszarem Badawczym”².

Diagnozy stanu nauki polskiej przeprowadzone w związku z przygotowaniem i wejściem w życie reformy nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce pakietem ustaw z kwietnia 2010 roku³ wskazują na szereg niekorzystnych zjawisk, które wymagają interwencji, zwłaszcza w kontekście znacznych dysproporcji między poziomem badań prowadzonych w kraju i za granicą. Realizacja celów strategicznych wymaga zatem stworzenia warunków, które umożliwią w szczególności poprawę sytuacji nauki polskiej poprzez przełamanie niekorzystnych zjawisk blokujących jej widoczność na arenie międzynarodowej.

Do najistotniejszych problemów należą wciąż zbyt niskie nakłady na badania i prace rozwojowe ze sfery pozabudżetowej, niezadowalająca w porównaniu z innymi państwami UE jakość i dostrzegalność osiągnięć nauki polskiej, niedostateczny poziom transferu międzyuczelnianego i międzysektorowego oraz zaangażowania polskich naukowców we współpracę z otoczeniem gospodarczym.

---

¹ Strategia rozwoju nauki w Polsce do 2015 roku. MNiSW. Warszawa 2008.

² ibidem, str. 21.

³ <http://www.nauka.gov.pl/nauka/reforma-nauki/>

Według danych EUROSTATU nakłady wewnętrzne na B+R w Polsce stanowiły w 2008 r. 0,92% nakładów odnotowanych w krajach UE-27, zaś w 2009r. nakłady te wyniosły 0,89%. W 2008 r. Polska klasyfikowana była na 22. pozycji wśród krajów Unii pod względem wskaźnika intensywności prac B+R. Z dostępnych danych za 2009r. wynika, iż utrzymuje się około trzykrotnie niższa intensywność prac B+R w Polsce w stosunku do UE-27. Wskaźnik ten w 2008r. nie przekroczył 1% a określony dla tego wskaźnika od 2011 roku nowy próg - na poziomie 3%, w 2008r. osiągnęły jedynie Finlandia i Szwecja. Pod względem nakładów finansowych przypadających na 1 mieszkańca w 2008 r. Polska znajdowała się, z kwotą 20,3 Euro/mieszkańca, na 17. pozycji wśród krajów UE-27, w której średnia wartość nakładów wynosiła 61,2 Euro/mieszkańca⁴.

Cechą charakterystyczną sektora naukowo-badawczego w Polsce jest wysoki ułamek osób zatrudnionych w działalności B+R w szkołach wyższych, który wynosi około jednej trzeciej (27% w 1994 i 32% w 2008r)⁵. Nie przekłada się to jednak póki co na poziom produktywności naukowej zarówno w kontekście ilości, jak i jakości publikacji w renomowanych czasopismach. Nie znajduje to także właściwego odzwierciedlenia w ilości zgłaszanych patentów i wdrożeń. W efekcie pozycja polskiej nauki w światowych rankingach nie jest satysfakcjonująca. Mała liczba publikacji w renomowanych czasopismach skutkuje niską liczbą cytowań oraz sprawia, że nauka ma niedostateczny wymiar międzynarodowy. Słaba jest także przenikalność wyników badań do otoczenia gospodarczego a także niewielkie jest zaangażowanie sektora prywatnego i słaba absorpcja środków z programów badawczych UE⁶ w porównaniu z innymi państwami UE.

Biorąc pod uwagę tendencje dotyczące liczby doktoratów i tytułów profesorskich uzyskiwanych w ostatnich latach, należy z niepokojem zauważyć, że zarówno liczba doktoratów, jak i profesur w ostatnich latach spadała. I tak, w przypadku doktoratów, w 2008 roku spadła do poziomu najniższego od 2001 roku⁷ i do dnia dzisiejszego przestała rosnąć; w przypadku profesur spada systematycznie od 2002 roku.

Stymulowaniu wzrostu jakości i efektywności badań mają służyć programy poprawiające wzrost kompetencji, których (zgodnie z wynikami diagnozy stanu szkolnictwa wyższego)⁸ brakuje polskim naukowcom. Są to m. in.: umiejętność

---

⁴ Nauka i technika w Polsce w 2009. GUS. Warszawa 2011, str. 81.

⁵ Wolszczak-Derlacz, J. i Parteka, A. Produktywność naukowa wyższych szkół publicznych W Polsce. Bibliometryczna analiza porównawcza. Sprawne Państwo, Program Ernst & Young. Warszawa 2010, str. 24.

⁶Udział Polski w 7 Programie Ramowym. Statystyki po 274 zakończonych konkursach. KPK. IPPT. Opr.: mgr inż. Andrzej J Galik i mgr Marta Rószkiewicz,
http://www.kpk.gov.pl/pliki/11780/Raport_274_konkursy.pdf

⁷ Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego Polsce do 2020 roku. Raport cząstkowy przygotowany przez konsorcjum: Ernst & Young Business Advisory oraz Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Warszawa. Luty 2010, str. 33/151, pkt. 3.27.

⁸ Diagnoza stanu szkolnictwa wyższego w Polsce. Raport cząstkowy przygotowany przez konsorcjum: Ernst & Young Business Advisory . Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Warszawa 2009.

samodzielnego planowania, realizacji innowacyjnych projektów badawczych o potencjale wdrożeniowym i komercjalizacyjnym.

Biorąc pod uwagę wyniki najnowszych światowych rankingów placówek naukowych i uczelni, należy stwierdzić, że pomimo wysiłków zmierzających do poprawy sytuacji w nauce polskiej, wiele pozostaje do zrobienia.

W czterech najważniejszych i najbardziej prestiżowych rankingach placówek naukowych i uczelni publikowanych na świecie, takich jak Scimago Institution Ranking 2010, Quacquarelli Symonds World Universities Ranking 2010, Academic Ranking of World Universities 2011⁹, oraz Webometrics Ranking of World's Universities pojawia się kilka polskich placówek naukowych (są to: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński oraz Polska Akademia Nauk) i ich pozycja w tych rankingach nie jest zadowalająca a nawet obniża się w stosunku do poprzednich wyników.

Trzeba zauważyć, że wymienione rankingi nie uwzględniają wszystkich aspektów funkcjonowania uniwersytetów i jednostek naukowych działających na świecie, z uwagi np. na różne uwarunkowania kulturowe. Niezależnie jednak od rankingu i wskaźników branych w nim pod uwagę, daje się zauważyć słabość polskiej nauki na arenie międzynarodowej i fakt, że najlepsze polskie uniwersytety zajmują dalekie miejsca w rankingach międzynarodowych, a także słabą pozycję w statystykach obrazujących efekty działalności badawczej (liczba publikacji, liczba cytowań, zgłoszone patenty).

W kontekście podanych informacji niezmiernie ważne jest podejmowanie działań zmierzających do zmiany obecnej sytuacji nauki w Polsce. Konieczne jest w szczególności zadbanie o wsparcie kadry naukowej oraz umożliwienie jej zdobycia kwalifikacji do stawania w szranki z naukowcami z zagranicy o środki finansowe na badania, do wzrostu jej konkurencyjności poprzez poprawę kompetencji w zarządzaniu projektami, nabywaniu umiejętności w samodzielnym kierowaniu prowadzonymi badaniami a także w budowaniu porozumienia i współpracy z innymi sektorami.

Mobilność między nauką i otoczeniem gospodarczym jest nieznaczna, co stanowi obecnie dodatkowe ograniczenie i pogłębia dystans między sytuacją w Polsce i w innych krajach UE oraz sprawia, że badania naukowe są w Polsce prowadzone wciąż w oderwaniu od potrzeb gospodarki.

Biorąc pod uwagę strategię rozwoju szkolnictwa wyższego oraz nauki w Polsce w perspektywie 2020 roku należy zwrócić uwagę na trzy główne priorytety polityki naukowej, które mogą się przyczynić do uzdrowienia sytuacji. Są to:

- 1) rozwój współpracy nauki z gospodarką – poprzez doprowadzenie do prowadzenia badań w powiązaniu z potrzebami rynku i gospodarką;
- 2) rozwój działalności naukowo-badawczej oraz badawczo-rozwojowej – głównie w kwestii jej efektywności;

---

⁹ <http://www.arwu.org/index.jsp>

3) rozwój współpracy międzynarodowej – poprzez realizację wspólnych projektów;

Program LIDER poprzez wsparcie realizacji własnych projektów badawczych przez młodą kadre naukową rozpoczynającą karierę naukową, wspieranie mobilności międzysektorowej i międzyuczelnianej, a także stwarzanie warunków do tworzenia własnych zespołów naukowych, wychodzi naprzeciw tak sformułowanym priorytetom. Umożliwia realizację i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce, a także wypracowywanie rozwiązań pozwalających na budowanie lepszej współpracy między nauką i otoczeniem gospodarczym.

Należy podkreślić, że tak ujęte wsparcie młodej kadry naukowej pozwala na budowanie nowej platformy współpracy, a także w nowym świetle stawia naukę oraz rodzaj jej służebności względem rynku i przemysłu, pozwalając na przetestowanie i wdrożenie rozwiązań o potencjale komercjalizacyjnym, innowacyjnych i umożliwiających postęp w różnych dziedzinach nauki i przemysłu. Stanowi to poważne wyzwanie jakie stoi przed polską nauką i wydaje się być możliwe do realizacji właśnie dzięki uruchamianiu programów wsparcia do jakich należy Program LIDER.

Biorąc pod uwagę obecne uwarunkowania oraz trendy ogólnoswiatowe obserwowane w świecie nauki należy dążyć do tego, żeby młoda kadra naukowa była - już w momencie rozpoczynania kariery naukowej - wyczulona na potrzeby płynące z otoczenia gospodarczego. Sprawnie działająca nauka warunkuje bowiem postęp i konkurencyjność całej gospodarki. Dzięki odkryciom naukowym możliwy jest postęp naukowy, technologiczny i cywilizacyjny, leżący u podstaw gospodarki opartej na wiedzy.

Określenie celu głównego i celów szczegółowych realizacji Programu

Celem głównym Programu LIDER jest wsparcie rozwoju „młodej kadry naukowej” w rozumieniu art. 2 pkt. 19 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. *o zasadach finansowania nauki* a w szczególności wsparcie „osób rozpoczynających karierę naukową” w rozumieniu art. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. *o Narodowym Centrum Nauki* (Dz. U. Nr 96, poz. 617).

Celami szczegółowymi Programu LIDER są:

1. poszerzenie kompetencji młodych naukowców w samodzielnym planowaniu, zarządzaniu i kierowaniu własnym zespołem badawczym oraz realizacji projektów badawczych posiadających możliwość wdrożenia w gospodarce,
2. umożliwienie naukowcom rozpoczynającym karierę naukową tworzenie własnych zespołów naukowych i realizację własnych projektów,
3. stymulowanie współpracy naukowców z przedsiębiorstwami, poprzez umożliwienie realizacji badań o potencjale komercjalizacyjnym i wdrożeniowym,
4. stymulowanie mobilności międzysektorowej, międzyuczelnianej oraz między jednostkami naukowymi,

5. zwiększenie wydatków przedsiębiorstw na badania naukowe i prace rozwojowe służące gospodarce,
6. wzmocnienie współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi sektora publicznego.

Określenie sposobu interwencji, w tym szczegółowych warunków realizacji projektów w ramach Programu LIDER

PROGRAM LIDER jest programem NCBR wspierającym rozwój kadry naukowej poprzez finansowanie projektów osób rozpoczynających karierę naukową	
REALIZACJA Programu LIDER:	
Konkurs ogłaszany raz w roku, jesienią i finansujący projekty trwające do 36 miesięcy (w uzasadnionych przypadkach do 48 miesięcy)	
Odniesienie do zadań NCBR	Realizacja ustawy o NCBiR - art. 29 i art. 30 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 6 oraz ust. 2.
Wnioskodawca	Osoba rozpoczynająca karierę naukową spełniająca łącznie: <ul style="list-style-type: none"> • kryteria zdefiniowane w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz.U. Nr 96, poz. 617) oraz art. 2 ust. 19 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. o zasadach finansowania nauki (Dz.U. nr 96, poz. 615); • posiada udokumentowany dorobek naukowy (np. publikacje, zgłoszenia patentowe, potwierdzone wdrożenia wyników badań); • zamierza zrealizować innowacyjny projekt; • pozyska do współpracy jednostkę goszczącą; • dotychczas nie uczestniczyła w programie jako kierownik projektu w ramach poprzednich edycji Programu LIDER.
Nauki objęte Programem	Wszystkie dziedziny nauki
Zakładany budżet Programu (na konkurs w 2011)	40 mln III konkurs LIDER
Termin ogłoszenia	5.12.2011
Planowana liczba projektów	35
Maksymalna wartość dofinansowania Projektu	1,2 mln PLN
Czas realizacji projektu	Do 36 miesięcy, z możliwością przedłużenia o 12 miesięcy bez dodatkowego finansowania przez Centrum w uzasadnionych przypadkach
	wg art. 37 ust. 1

Jednostki, które mogą uczestniczyć w projekcie	<p>pkt 1 - Jednostki naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. <i>o zasadach finansowania nauki</i></p> <p>pkt 3 - Jednostki organizacyjne uczelni niebędące podstawowymi jednostkami organizacyjnymi w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. <i>o zasadach finansowania nauki</i></p> <p>pkt 4 - Centra naukowo-przemysłowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 <i>o instytutach badawczych</i> (Dz.U. Nr 96, poz. 618)</p> <p>pkt 5 - Centra naukowe PAN w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. <i>o PAN</i> (Dz.U. Nr 96, poz. 619)</p> <p>pkt6 - Biblioteki naukowe</p> <p>pkt 7 - Przedsiębiorcy mający status centrum badawczo-rozwojowego w rozumieniu ustawy z dnia 30 maja 2008r. <i>o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnych</i> (Dz.U. Nr 116, poz. 730 oraz z 2010r. Nr 75, poz. 473)</p> <p>pkt 8 - Jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną i siedzibę na terytorium RP</p> <p>pkt 10 - Przedsiębiorcy prowadzący badania naukowe w innej formie organizacyjnej niż określone w art. 37 ust. 1, pkt. 1-8</p>
Rodzaje zadań w ramach projektu	Prace badawczo-rozwojowe zgodnie z art. 2 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. (Dz.U. 96, poz.615) <i>o zasadach finansowania nauki</i> prowadzone w celu realizacji projektu w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010r. <i>o NCBiR</i> (Dz.U. 96, poz.616).
Instrumenty wsparcia	Przekazanie środków finansowych na realizację projektów badawczych.
Intensywność wsparcia	<p>Finansowanie do 100% kosztów kwalifikowalnych projektu, wypłacane w transzach, po rozpoczęciu oraz zatwierdzeniu raportów rocznych.</p> <p><u>Dofinansowanie zadań badawczych do 100%:</u> W przypadku pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> stosuje się przepisy rozporządzenia ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 28.10.2010r. (Dz.U. 215, poz. 1411) <i>w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.</i></p>
Katalog kosztów kwalifikowalnych	<p>W - wynagrodzenia z pochodnymi</p> <p>A – aparatura naukowo-badawcza, sprzęt (do 10% kosztów bezpośrednich projektu)</p> <p>B – inne koszty bezpośrednie np. materiały, usługi obce, konferencje, promocja projektu, koszty finansowe</p> <p>O – koszty ogólne (ryczałt do 15% kwoty dofinansowania)</p> <p>Koszty mogą być ponoszone w okresie realizacji projektu zgodnie z zapisami Umowy wykonanie i finansowanie projektu.</p>

Ustalenie sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego

Monitorowanie osiągnięcia celu głównego będzie prowadzone na podstawie analizy wskaźników ekonomicznych jednostek biorących udział w Programie oraz na podstawie wskaźników produktywności naukowej osób objętych wsparciem w ramach Programu.

W szczególności przedmiotem analizy będą:

- 1) efektywność badań i produktywność naukowa w powiązaniu z projektem;
- 2) liczba umów lub porozumień zawartych z jednostkami otoczenia gospodarczego, w wyniku realizacji projektów w ramach Programu LIDER;
- 3) liczba innowacyjnych produktów przygotowywanych do wdrożenia w ramach realizacji projektów Programu LIDER.

Wskaźniki monitoringu realizacji celów Programu LIDER¹⁰

Tabela 1. Wskaźniki produktu Programu LIDER

Lp.	Wskaźnik produktu	Wartość docelowa/edycja
1	Liczba jednostek naukowych biorących udział w Programie	35
2	Liczba jednostek z otoczenia gospodarczego, z którymi zostanie nawiązana udokumentowana współpraca w toku realizacji projektu	35
3	Liczba innowacyjnych rozwiązań wypracowanych w wyniku realizacji Programu	35
4	Liczba zgłoszeń patentowych, wzorów użytkowych i wdrożeń zgłoszonych przez LIDERów	35
5	Liczba artykułów i innych publikacji naukowych w czasopiśmie anglojęzycznym o zasięgu międzynarodowym i wysokiej cytowalności (opublikowanych lub złożonych do druku)	140

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik rezultatu
1	Liczba inicjatyw podejmowanych wspólnie przez naukowców z otoczeniem gospodarczym (liczona po 5 latach)
2	Liczba artykułów i innych publikacji naukowych (liczona po 3 latach)
3	Wzrost efektywności naukowej LIDERów (index h liczony po 5 latach)
4	Liczba patentów, wzorów użytkowych i wdrożeń zgłoszonych przez uczestników Programu LIDER (liczona po 5 latach)

¹⁰ Wartości docelowe wskaźników rezultatu i wskaźników oddziaływania zostaną określone do końca października 2011r., po przeprowadzeniu analiz eksperckich. Nie później jednak niż przed ogłoszeniem kolejnej edycji Programu LIDER.

5	Liczba nowych projektów pozyskanych przez LIDERów po zakończeniu projektu (liczona po 5 latach)
---	---

Tabela 3. Wskaźniki oddziaływania Programu LIDER

Lp.	Wskaźnik oddziaływania
1	Liczba publikacji cytowanych w pismach o oddziaływaniu międzynarodowym
2	Liczba projektów badawczych o potencjale wdrożeniowym i komercjalizacyjnym realizowanych wspólnie przez naukowców i jednostki z otoczenia gospodarczego
3	Liczba projektów innowacyjnych realizowanych wspólnie przez jednostki naukowe i przedsiębiorstwa
4	Liczba naukowców, którzy przenieśli się z publicznej sfery B+R do sfery niepublicznej

Określenie ryzyka dla osiągnięcia celów

Podstawowe ryzyko nieosiągnięcia celów Programu LIDER jest związane z finansowaniem projektów osób, które wprawdzie mają już pewne doświadczenia związane z prowadzeniem badań, jednak mogą nie posiadać kompetencji w zarządzaniu projektami.

Pewne ryzyko związane jest z potencjalnie niewystarczającym poziomem umiejętności absolwentów uczelni do pracy w zespole, organizowania i prowadzenia projektów, przedsiębiorczości, gotowości do ryzyka i kreatywności¹¹.

Mając na uwadze zdiagnozowane ryzyka, NCBR będzie współpracowało z młodymi naukowcami w zakresie poprawy umiejętności niezbędnych do podejmowania działań projektowych. Ponadto Centrum będzie wspierało LIDERów, poprzez organizację dodatkowych warsztatów i szkoleń.

Ryzyka subiektywne dla osiągnięcia celów Programu LIDER, zależne od efektywności i skuteczności działań Centrum, są związane przede wszystkim z oceną projektów, w wyniku której dofinansowanie zostanie przyznane wnioskodawcom niebędącym w stanie samodzielnie kierować zespołem oraz zarządzać znacznym budżetem.

Dla minimalizacji tego ryzyka przewiduje się ocenę merytoryczną wniosków w trzech wymiarach: poziom naukowy i innowacyjność projektu, dorobek wnioskodawcy oraz adekwatność zasobów jednostki.

a) Ocenę projektu obejmie:

- wartość naukowa w kontekście stanu nauki i techniki w dziedzinie projektu,
- innowacyjność rozwiązania będącego rezultatem projektu,
- możliwość zastosowania wyników projektu w praktyce,
- zasadność planowanych kosztów w stosunku do zakresu zadań objętych

¹¹ Strategia rozwoju nauki w Polsce do 2015 roku. Warszawa, 2008.

projektem oraz do oczekiwanych wyników,

- zaplanowanie odpowiednich zasobów materialnych i ludzkich niezbędnych do wykonania Projektu oraz zakres współpracy przy wykonywaniu Projektu między jednostkami naukowymi i przedsiębiorcami.
- b) Ocenę dorobku Wnioskodawcy obejmującą udokumentowane osiągnięcia (naukowe, wdrożeniowe, oraz doświadczenia naukowe zdobyte za granicą).
- c) Ocenę adekwatności zasobów Jednostki w obszarze związanym z tematyką wniosku o finansowanie oraz warunki do realizacji Projektu zapewniane przez Jednostkę.

Ocena każdego wniosku będzie przeprowadzana przez 3. Recenzentów zewnętrznych, wybieranych z bazy ekspertów NCBR. Formularz oceny będzie składany drogą elektroniczną. Recenzje będą udostępnione w systemie składania wniosków po ogłoszeniu wyników I etapu oceny merytorycznej.

Do drugiego etapu przystąpią Wnioskodawcy, którzy uzyskali najwyższą punktację w pierwszym etapie oceny merytorycznej wniosków. Drugi etap będzie polegał na rozmowie kwalifikacyjnej Wnioskodawców z Zespołem oceniającym powołanym przez Dyrektora NCBR. Ostateczna pozycja Wnioskodawcy, który został zaproszony na rozmowę kwalifikacyjną będzie uzależniona od sumy punktów uzyskanych w obu etapach. Punkty te będą sumowane z równą wagą.

Określenie harmonogramu realizacji Programu

Program będzie realizowany według następującego harmonogramu czasowego:

1. Konkurs będzie ogłaszany raz w roku (jesienią), z przynajmniej sześciotygodniowym okresem na składanie wniosku.
2. Projekty będą finansowane do 36 miesięcy (w uzasadnionych sytuacjach do 48 miesięcy).
3. Monitoring wdrożenia wyników projektów będzie przeprowadzony do 60 miesięcy od zakończenia projektu.

Szczegółowy harmonogram realizacji Programu na najbliższe 3 edycje przedstawiono poniżej.

2011	
grudzień	Ogłoszenie konkursu LIDER III
2012	
styczeń	Zakończenie naboru wniosków
luty	Zakończenie oceny formalnej
kwiecień	Zakończenie I etapu oceny merytorycznej
maj	II etap oceny merytorycznej - rozmowy kwalifikacyjne
czerwiec	Ogłoszenie wyników naboru w 3 edycji Programu LIDER
	Podpisywanie umów, rozpoczęcie finansowania projektów

listopad	Ogłoszenie konkursu LIDER IV
grudzień	Zakończenie naboru wniosków
2013	
styczeń	Zakończenie oceny formalnej
marzec	Zakończenie I etapu oceny merytorycznej
kwiecień	II etap oceny merytorycznej - rozmowy kwalifikacyjne
maj	Ogłoszenie wyników naboru w 4 edycji Programu LIDER
	Podpisywanie umów, rozpoczęcie finansowania projektów
listopad	Ogłoszenie konkursu LIDER V
grudzień	Zakończenie naboru wniosków
2014	
styczeń	Zakończenie oceny formalnej
marzec	Zakończenie I etapu oceny merytorycznej
kwiecień	II etap oceny merytorycznej - rozmowy kwalifikacyjne
maj	Ogłoszenie wyników naboru w 5 edycji Programu LIDER
	Podpisywanie umów, rozpoczęcie finansowania projektów
2015-2020	
Monitorowanie projektów z edycji III Programu LIDER, w kolejnych latach edycji IV i V	
Ewaluacja Programu (począwszy od edycji I)	

Ustalanie planu finansowego w tym źródeł finansowania Programu LIDER

Program LIDER będzie finansowany ze środków publicznych w ramach realizacji zadań Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Zakłada się finansowanie około 35 projektów wyłonionych w każdym konkursie z zastrzeżeniem, że liczba finansowanych projektów jest określona limitem środków finansowych przekazanych decyzją Dyrektora NCBR na finansowanie projektów w danej edycji.

W roku 2011 planuje się ogłoszenie konkursu, którego budżet będzie wynosił 40 mln złotych. W kolejnych latach budżet konkursu będzie utrzymany na podobnym poziomie. Przy utrzymaniu finansowania na poziomie 40 mln, łączny budżet IV i V edycji wyniesie 80 mln zł.

Biorąc pod uwagę powyższe założenia, oczekuje się, że wartość zobowiązań Centrum wyniesie 120 mln złotych i będzie związana z dofinansowaniem około 105 projektów. Rocznie wydatki na dofinansowanie projektów zwiększałyby się narastająco do 2014 roku, przy maksymalnym obciążeniu rocznym na poziomie 34 mln, zgodnie z poniższym planem (w milionach złotych):

	Budżet (mln zł)	Liczba projektów	Szacowane dofinansowanie projektu (w mln zł)	Środki przeznaczone na dofinansowanie projektów w poszczególnych latach (w mln zł)					
				2012	2013	2014	2015	2016	2017
2011									
LIDER III	40	35	1,2	8	13	13	6		
2012									
LIDER IV	40	35	1,2		8	13	13	6	
2013									
LIDER V	40	35	1,2			8	13	13	6
Razem w poszczególnych latach				8	21	34	32	19	6

W zależności od wyników kolejnych konkursów, na podstawie prowadzonej na bieżąco ewaluacji Programu, zakłada się możliwość zmian budżetów konkursu zarówno w odniesieniu do kwoty ogólnej, jak również w odniesieniu do kolejnych edycji Programu LIDER.

Mając na uwadze cele Programu zakłada się że, budżet Programu LIDER na najbliższe trzy edycje tj. od edycji III do edycji V wyniesie ok. 120 mln zł.

Szczegółowy system realizacji i zarządzania Programem

System realizacji Programu będzie się opierał na zasadach i procedurach obowiązujących w NCBR.

Nadzór na realizacją Programu będzie sprawował Dyrektor NCBR lub osoba przez niego upoważniona.

Prace przygotowawcze do wdrożenia Programu w zakresie opracowania dokumentacji konkursowej oraz przygotowania systemu na stronie NCBR będą realizowane przez Dział Komercjalizacji oraz Rozwoju Kadry Naukowej.

Zarządzanie wdrażaniem Programu w zakresie przeprowadzania naboru wniosków, przygotowania umów oraz monitorowania realizacji projektów będzie powierzone Kierownikowi Działu.

Oceny wniosków będą dokonywane przez recenzentów – każdy z wniosków oceniany będzie przez 3 Recenzentów. Recenzje będą dokonywane w systemie elektronicznym. W powyższym zakresie Dział komercjalizacji oraz rozwoju kadry naukowej będzie współpracował z Sekcją współpracy z ekspertami NCBR (Dział Rozwoju Organizacji NCBR).

Wsparcia w zarządzaniu Programem będzie udzielał Komitet Monitorujący powołany Zarządzeniem Dyrektora NCBR spośród wybitnych ekspertów z zakresu:

- działalności badawczej w obszarze zaawansowanych technologii,

- komercjalizacji wyników badań,
- zgłoszeń patentowych i wdrożeń,
- zarządzania wartością przemysłową i własnością intelektualną,
- ekonometrii,
- finansowania B+R ze środków publicznych,
- finansowania innowacji.

Ewaluacja Programu będzie prowadzona w trakcie jego realizacji i w okresie do 5 lat od zakończeniu finansowania poszczególnych projektów.